

ШВИДКА А. І.

ТРАДИЦІЇ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА СОЦІУМУ

В Україні, як і в інших країнах світу, історично склалася власна система виховання, яка максимально враховує національні риси й самобутність українського народу. Важливу роль у становленні студента як особистості відіграє любов до рідного краю, повага до історичної пам'яті, духовності, врахування особливостей, національного характеру й психології.

Якщо більше заглибитись у вивчення загального стану розвитку української національної культури, то більше дізнаємось про своїх пращурів, про їх життя. Відчувається, що молоді, зокрема студентам, бракує знань щодо свого родоводу, історичних та культурних надбань предків. Ми маємо використовувати кращі традиції родинного виховання в практиці сьогодення.

Цікава своєю спадщиною, багатогранністю, надбаннями, звичаями культура традиційної конотопської родини. В українських родині дітей завжди вчили, що людина невіддільна від свого роду, нації. Це свідчить про те, що за багатовікову історію наш народ створив високий статус родини з її непорушним авторитетом, любов'ю. Завдяки родинному вихованню молода людина набуває життєвих якостей, які подають необхідний зразок для наслідування. І не обов'язково це повинен бути ідеальний герой, нехай це просто цікава людина, яка виявляє силу духу, на яку ми мимоволі рівняємося.

Родинна педагогіка сім'ї Федоренко неординарна. Тут виховували своїх дітей у дусі прагнення жити й творити добро, спрямовували на служіння законам відданості, патріотизму. Мама, Федоренко Дарія Трохимівна, в тяжкі 30-ті роки, незважаючи на голод, нагадувала дітям, що зростають вони в красивому куточку з мальовничими краєвидами - у рідному селі Соснівка Конотопського району. Через навчання ремеслу намагалася зберегти любов до культури, традицій, чим наповнювала душі дітей, і весь час хвилювалась за те, щоб все, що вміє і знає, встигнути передати дітям.

Одарка дуже добре вишивала, і пані, яка мала маєток у с. Соснівка, забрала її до себе в Конотоп, надавши дівчині змогу проявляти своє уміння. Багато різних - дитячих та дорослих - сорочок вишивала Одарка, займалася пошиттям суконь, фіранок тощо. Коли вийшла заміж за Пилипа Сидоровича Федоренка, виїхала до Київської області в с. Новий Мир, де навчила тутешніх селянок шити класичні чоловічі штани (до цього на селі штани шилися прямим покроєм). Жінки часто говорили: "Ідьомте до чернігівки, у неї в хаті, як у церкві. Все у вишивках, починаючи від дверей і закінчуючи піччю".

Почався 1933 р... Для України дуже страшний час. Чоловік помер, старші хлопці роз'їхались по світу, а вона з малими дочками потрапила на ст. Яків, що біля Прип'яті, і, викопавши землянку, стала жити із трьома доньками. Часто до неї заходили представники радянської влади: то дітей до притулку хотіли забрати, то перевіряли житло й дивувалися, як вона виживає. А Одарка влаштувалася

до їдальні помічницею кухаря.

Зі спогадів зав. їдальнею (відомо тільки ім'я Зося): "Я хотіла налаяти Одарку, що так товсто чистить картоплю, але коли дізналася, що в неї троє дітей, то в лушпайки їй заховала ще три картоплини, вона цього не бачила. На другий день Одарка приносить ці картоплини і повертає, говорить, що вона їх не брала. Я її заспокоїла і з того разу все підкладала то дві, то три картоплини, щоб хоч трохи кращої юшки наварила дітям".

Але тяжко було молодій жінці самій із дітьми, і вона повертається до рідної Соснівки.

Із спогадів матері Одарки - Ганни : "Багато тоді людей, змарнілих і худих, ходило селом. Вийшовши на шлях в долині, побачила якусь жінку, що йшла по вулиці із малими дітьми. Мабуть, вона була дуже слаба, бо ще здалеку було видно, як плуталися у неї ноги. Дай, думаю, картопельки вареної винесу дітям. Повертаюсь, назад, а біля двору - моя Одарка з дітьми, у мене серце так і зайшлося".

Залишилася на якийсь час у матері, а вже пізніше родичі збудували хату. Всі стали працювати в колгоспі. Діти піростали. Почалася війна. Багато соснівчан пішли на фронт і самовіддано захищали Батьківщину. Любов до рідної землі не давала сидіти склавши руки і Одарці. Вона із своїми дочками, як і багато жінок того часу, і орала, і збирала, але й не забувала про своє уміння вишивати. А як гарно вона співала. Буває, як заспіває з дівчатами, то й душа завмирає.

А скільки Одарка допомогла полоненим, яких німці гнали через Соснівку в Німеччину. То впізнає в комусь двоюрідного брата, то племінника. А то хліба винесе чи картоплі та кине у натовп. Із спогадів: "А вони біднесенькі все хватають та так стараються, аби нічого не затопталось". А однієї ночі до хати постукали. Усі сполошилися. До дверей з острахом підійшла Одарка, відчинила двері, відступила: до хати зайшли двоє радянських солдат. Один із них був тяжко поранений. Зі спогадів: "Один взагалі був не в змозі самотійно триматися, а той, більший, тримав його. Але обоє - змарнілі, худі й дуже брудні. А цім хлопцям тільки ж по вісімнадцять! Зайшовши до хати, зразу впали на долівку, промовивши: "Поможіть, мамо!". Довго його виходжувала Одарка, ховаючись як від сусідів, так і від німців.

Самим їсти було нічого, але виходила, врятувала. Через роки у газеті "Радянський прапор" 29.04.1975 р. з'явилася стаття "Спасибі, мамо!", де Яким Володимирович Костюченко з великою любов'ю й подякою описав своє врятування маленькою жіночкою Одаркою Федоренко, яка не відрізнялася нічим від своїх односельців, але мала в душі велику любов до своєї землі, родини, Батьківщини.

Витяг зі статті: "У селі Соснівка вашого району живе чудова жінка, яка допомагала нашим воїнам у важкі роки війни. Звати її Одарка Трохимівна Федоренко. Ризикуючи життям, вона допомагала військовополоненим червоноармійцям конотопського концтабору: приносила їжу й одяг, влаштовувала втечі. Особисто мені вона дістала цивільний одяг, і я зумів вирватися з-за

колючого дроту. Боровся з фашистами в партизанському загоні, а потім в лавах Червоної армії з боями дійшов до Кенігсберга. Після війни весь час працював викладачем. Добре пам'ятаю, що з допомогою О. Т. Федоренко з фашистського полону втекли уродженці Київської області Іван Ващенко, Іван Козир (пізніше загинули на фронті), Андрій Косточенко, Леонід Башинський та Іван Любиченко з Житомирщини. Багатох прізвищ воїнів я не запам'ятав, але знаю, що життям ці люди зобов'язані Одарці Трохимівні".

Усі її діти, онуки не зрадили настановам своєї мами, бабусі. Вони продовжують жити працею, мистецтвом. Усі дуже гарно співають, вишивають. Тож чи не в сім'ї формується світобачення людини, чи не з родинного коріння починається розвиток особистості. Протиріччя були й будуть. Це основа життя. І яким би не був напрям (національним чи патріотичним), а може, це складові громадянського виховання, все одно потрібен фундамент, на якому буде триматися моральне вдосконалення людини. Потрібно, щоб кожний студент, долучившись до дослідження родинного дерева, знав життєвий шлях своєї сім'ї. Хто, як не сім'я, рідні стимулюють стати кращим, надихають на впевненість у собі. На яких же прикладах навчатися, як не на своїх, родинних?

А що ж до правнуків нашої героїні Одарки Федоренко, то чи не загубилися вони у щій круговерті? А це вже ви, шановні, вирішуйте самі. Одарка Пилипівна Федоренко - моя прабабуся. Я впевнена, що насіння її людяності проросло надійно. Інше питання, щоб не розгубити це надбання мені й передати своїм дітям та онукам.

ЕВТУШЕНКО А. В.

**"ОСТАВШИМИСЯ ЛЕЖАТЬ НА ПОЛЕ БОЯ"
СТАЛО МЕНЬШЕ
(О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОНОТОПСКОГО ГОРОДСКОГО ОБЩЕСТВЕННОГО
ОБЪЕДИНЕНИЯ "ПОСЛЕДНИЙ РУБЕЖ" В 2012 г.)**

Читая боевые документы периода Великой Отечественной войны, касающиеся безвозвратных потерь Красной Армии первых месяцев войны, зачастую наталкиваешься на простую, на первый взгляд, формулировку определения судьбы человека - "остался лежать на поле боя". Перелистывая и перечитывая значительное количество донесений о безвозвратных потерях, порой просто перестаешь обращать внимание на главное значение этих слов: "остался лежать"! Ведь со временем, когда волей судьбы будут обнаружены останки того, кто "остался лежать", он, скорее всего, останется неизвестным...

Как известно, безымянных солдат не бывает, есть солдат - неизвестный. У каждого солдата есть имя, только мы его, порой, не знаем. А для матери, отца, жены, детей, родных он навсегда останется известным, пускай даже "оставшись лежать на поле боя". Количество погибших в боях за Конотопщину в годы Великой Отечественной войны до сих пор остается неизвестным. Не смотря на многочисленные, на первый взгляд, полные списки тех, кто отдал